

Commentaar

Pijnlijke reconstructie

Niemand wordt gespaard in het onderzoek naar de redding van de banken. Van de analyse valt veel te leren.

‘De minister heeft de controlerende taak van de Kamer belemmerd.’ Een harder oordeel is voor een bewindspersoon nauwelijks denkbaar. Het is de recensie van de parlementaire enquêtecommissie onder leiding van SP-Tweede Kamerlid Jan de Wit over Wouter Bos. De PvdA'er, vice-premier en minister van Financiën, kreeg tussen september 2008 en januari 2009 de kredietcrisis in volle omvang over zich heen. De commissie onderzocht de maatregelen die Bos nam om die crisis te beteugelen.

Het oordeel is tweeledig. Bos' daadkracht wordt geprezen. In korte tijd gebeurde er van alles tegelijk – omvallende banken, bange spaarders en dreigende financiële anarchie. Bos moest onder extreme druk oplossingen bedenken. Maar in al zijn daadkracht maakte Bos wel grote fouten. ‘Hij vroeg op cruciale momenten niet door’, stelt De Wit. Zoals toen de minister voor 16,8 miljard euro de Nederlandse delen van het Fortisconcern kocht. De betaalde 16,8 ‘van de belastingbetaler’, vindt De Wit, was minstens 4 miljard boven de prijs en stond sowieso in geen verhouding tot de marktwaarde. Bos had dat moeten weten.

Zo betaalde de staat te veel voor de bank, stelt de commissie. Dat is meteen ook de conclusie waarop nog het meest valt af te dingen. Bos redde niet alleen een bank, maar vooral de totale financiële stabiliteit. Hoe groot de schade geweest zou zijn als hij niet had ingegrepen, kan niet worden vastgesteld. De vraag of hij te veel betaalde, is daarom ook niet scherp te beantwoorden.

Dat neemt niet weg dat Bos er slecht vanaf komt. Het is dat hij de politiek verlaten heeft, anders zat hij nu in zwaar weer. Maar misschien is dat maar beter ook. Nuttiger dan een discussie over Bos is nu een discussie over de vraag hoe het kan dat niet alleen hij, maar ook de premier, DNB, het parlement en betrokken topambtenaren zo rommelig en weinig doordacht te werk gingen. Van de reconstructie die de commissie maakte, valt veel te leren. Al is het nu vooral te hopen dat die kennis nooit meer nodig is.

Raoul du Pré

Terug van weggeweest

Na een kort verblijf in de luwte is de eurozone herontdekt als de zwakste schakel van de wereldeconomie.

De eurocrisis is weer in alle hevigheid opgelaaid. De tijd die de EU en de ECB hebben kunnen kopen met respectievelijk een ultiem en laatste reddingsplan voor Griekenland en een injectie van 1.000 miljard euro in de banken van de probleemlanden, lijkt zelfs korter te zijn geweest dan de grootste pessimisten vreesden. Sinds tien dagen hebben de financiële markten de eurozone als zwakste schakel van de wereldeconomie herontdekt. De rentes die de zwakke Europese landen Italië en Spanje moeten betalen, liepen de afgelopen dagen met angstwekkende snelheid op. Spanje betaalt al bijna weer 6 procent voor een staatslening van tien jaar – een percentage dat als onhoudbaar wordt gezien. De rente die Italië moet betalen, is gestegen tot 5,6 procent – niet zo ver daarvan af.

Bij dergelijke rentepercentages is bezuinigen voor de huidige regeringen van Italië en Spanje dweilen met de open kraan. Ze kunnen niet, zoals hun voorgangers, van onwilligheid worden beschuldigd. Ook de financiële markten hebben ontdekt dat aan bezuinigen een andere kant zit: het verergert niet alleen de sociale problemen, maar ook de economische. In Griekenland leidde dit tot een economische krimp van vele procenten, waardoor beleggers uiteindelijk 70 procent op de waarde van hun obligaties moesten afschrijven.

De angst is nu dat hetzelfde gebeurt in Spanje en Italië. Alleen was er in het geval van Griekenland en ook Portugal en Ierland nog een noodfonds dat tijdelijk een helpende hand kon toesteken. Het noodfonds is te klein om ook de tekorten van de grote economieën van Spanje en Italië te dekken. De Europese leiders lijken zich met de Franse verkiezingen in aantocht geen nieuw crisisoverleg te kunnen permitteren. Maar mogelijk zullen ze er niet aan kunnen ontkomen.

Peter de Waard

STEKEL ONTSTELLEND NORMAAL

Sommige politici menen de kloof tussen henzelf en de kiezers te moeten dichten met de suggestie dat ook zij maar heel gewone mensen zijn die van een uitsmijter ham houden en die op zaterdag naar *Ik hou van Holland* kijken. De kiezer lijkt de politicus zijn gewoone niet kwaa-lijk te nemen. Totdat ook diens algemene ontwikkeling zich niet van die van de modale Nederlander blijkt te onderscheiden. Dan is de kiezer ont-

stemd. Zo liet het Kamerlid Ineke van Gent (GroenLinks) zich voor 3FM verleiden tot een ad-hesiebetuiging aan de in 1994 overleden Richard Nixon. Homerisch gelach van mensen die misschien nog nooit van Nixon hadden gehoord was haar deel. Haar collega Hero Brinkman (PvdV) liet zich niet foppen. Maar Brinkman is ook heel gewoon als hij geen gebrek aan algemene ontwikkeling demonstreert. (Sander van Walsum)

Opinie & Debat

Jongens hunkeren naar stevig rolmodel

JAN DIRK DE JONG is criminoloog en werkzaam aan de Vrije Universiteit.

STRAATCULTUUR

Wij zijn een samenleving van watjes. Dat botst met de honger van (allochtone) jongens naar een stoere, mannelijke held die hard werkt aan zijn toekomst.

In zijn prikkelende opiniestuk over integratieproblematiek (*De Volkskrant*, 6 april 2012) stelt David Pinto dat de Amsterdamse wethouder Lode-wijk Asscher op het verkeerde spoor zit door vooral taalachterstand te bestrijden. Volgens Pinto moet beleid zich richten op participatie in plaats van integratie. Allochtone jongeren moeten worden geïnstrueerd in maatschappelijke omgangsregels en kernwaarden van onze samenleving (vrijheid van meningsuiting, niet discrimineren, scheiding van kerk en staat etc.). Hun positie op de arbeidsmarkt moet verbeteren door aan te sluiten bij de Nederlandse 'bedrijfscultuur'.

Pinto maakt een belangrijk punt, maar in zijn analyse ontbreekt een essentieel element: hoe slaat men een brug tussen de deviante 'straatcultuur' van de allochtone jongeren uit een achterstandsbuurt en de conventionele 'bedrijfscultuur' van hardwerkende volwassenen op de Nederlandse arbeidsmarkt? De verbindende schakel is de herintroductie van een verloren vorm van mannelijke identiteit: de *working class hero*.

Om dit te begrijpen moet ik u meenemen naar de straathoeken en pleintjes waar de migrantenzonen hun vrije tijd doorbrengen. Jarenlang heb ik daar kunnen observeren hoe deze straatjongens elkaar opvoeden en volwassenen zich niet of nauwelijks met hen bemoeien (ga dat zelf ervaren door nu de prachtige film *Snackbar* van Meral Uslu te bekijken). Op straat leren ze dat delinquent gedrag de groepsnorm is. Je bent pas een stoere vent als je constant een grote bek hebt, met geweld voor jezelf opkomt, geld en dure spullen hebt, en meisjes degra-

deert tot 'banga's' (sletten) – behalve je moeder en je zus, natuurlijk.

Die straatmentaliteit wordt niet doorbroken door oprecht betrokken buurtbewoners, winkeliers of de politie. In Amsterdam grijpt de politiek nu in met de Top-600-aanpak. Met nadruk op de drie W's (wonen, wijf en werk) proberen instanties (toekomstige) 'straatterroristen' te weerhouden van ernstige overlast, jeugdcriminaliteit en recidive. Helaas is onvoldoende nagedacht over de drie D's die daaraan voorafgaan en van een jongen een man maken: duidelijkheid, daadkracht en discipline.

Onlangs vroeg een politieke partij aan mij hoe zij kon bewerkstelligen dat de straatmentaliteit niet langer de norm zou zijn onder de jeugd. Toen viel opeens het muntje: straatjeugd kan zowat alleen nog maar opkijken tegen verkeerde mannen. Op school en op straat is nauwelijks nog een trotse arbeider te vinden (zoals een werkmeester, een havenarbeider of een elektricien). In de

Op school en op straat is nauwelijks nog een trotse arbeider te vinden

huidige jeugdcultuur (muziek, film en internet) lijkt het beeld van een stoere man alleen maar gekoppeld aan het imago van de dealer of gangster. Ik heb gezien hoe zelfs jongerenwerkers daaraan meedoen door stoere straattaal te praten en mee te lachen met 'tories' (verhalen over overlast en criminaliteit).

Onze gefeminiseerde samenleving (in het bijzonder het onderwijs) stelt daar geen moedige man meer tegenover die stoer is doordat hij verantwoordelijkheid durft te nemen, hard aan zijn toekomst werkt, voor principes staat, niet met zich laat sullen, voor partner (man of vrouw) en kinderen zorgt, en op-

komt voor de zwakkeren in zijn gemeenschap.

Ook wordt weinig rekening meer gehouden met verschillen tussen de ontwikkeling van jongens en meisjes (zie het proefschrift van Angela Crott over jongensgedrag in opvoedingsliteratuur van 1882 tot 2005). Bij *Dik Trom* of *Pietje Bell* zou nu adhd worden geconstateerd. Jongens hebben nu eenmaal meer geldingsdrang, zijn avontuurlijker (vaak gefascineerd door wapens en vuur), hebben moeite met stilzitten en leren, en zijn brutaal en baldadig.

In hun tumultueuze ontwikkeling moeten jongens goed worden begeleid door stevige volwassenen die oprecht betrokken zijn, jongensdingen met ze doen (sporten, hutten bouwen, vissen etc.) en tegen wie ze kunnen opkijken. Zonder dergelijke conventionele mannelijke rolmodellen is het wachten op een manipulatieve crimineel of verkeerde gelovige die kwetsbare straatjongens influistert dat ze pas een echte man zijn als ze met (gewelddadige) criminaliteit veel geld verdienen of als ze radicaliseren tot 'religieuze vrijheidsstrijder' (extremist).

Willen wij een brug slaan tussen de straatcultuur van ontspoorde allochtone stadsjeugd en de burgerlijke bedrijfscultuur van Pinto, dan moeten we ons de vraag stellen: wie is er bang voor mannelijkheid? Momenteel zitten we opgescheept met een generatie van watjes. Het ontbreekt hen niet alleen aan 'sociale' taalvaardigheid, maar vooral aan een arbeidsethos en het mannelijk eergevoel van een (aanstormend) volwaardig geaccepteerd lid van de werkende gemeenschap.

Veel allochtone stadskinderen uit de lagere sociale klasse hebben een negatief zelfbeeld en een opgeblazen ego. Ze zoeken hun erkenning en veiligheid in overlastgevend en criminele jeugdgroepen (waarin zij steeds vaker vechten met vuurwapens dan met blote vuisten, zoals vroeger). Kunnen we het tij weer keren en in het onderwijs, het jongerenwerk en de opvoeding ruimte geven aan hernieuwde arbeidershelden die hen leren zich als man positioneel te ontwikkelen en (het liefst met woorden) te vechten voor liefde, vrijheid en hun toekomst?

De Nederlandse hiphopscene loopt al op de politiek vooruit, getuige het verspreide nummer *Superhelden* (van El Stylo en Buju) waarin rapper Salah Edin de nieuwe jeugdeheld portretteert als de gewone man: 'ondernemend en werkend'.

ANDER COMMENTAAR

DIE WELT

‘GÜNTER GRASS heeft geschreven wat de meeste Duitsers al jaren vinden. De kloof tussen de politieke elite en de meeste Duitsers in de affaire-Grass doet zich voor bij alle kwesties die met Israël te maken hebben. In 2008 heeft Merkel in de Knesset de solidariteit van Duitsland verklaard. Veel Duitsers hebben zich daarover kwaad gemaakt. Duitsland zal eerder dan verwacht geen vriend van Israël meer zijn. En Israël moet zich erop voorbereiden dat het vooral op zichzelf moet kunnen vertrouwen.’ (Yoav Sapir)

NRC HANDELSBLAD

‘Het is de overheid gelukt het schip drijvende te houden, zij het tegen een zeer hoge prijs die lager had kunnen uitvallen als tijd en informatie ruimer beschikbaar waren geweest. Op de conclusie van de ENQUÊTECOMMISSIE dat de Tweede Kamer vaker en vollediger had moeten worden geïnformeerd valt weinig af te dingen. Maar de Commissie maakt wel de indruk op zoek te zijn geweest naar een in het oog springend oordeel, waar er in werkelijkheid misschien niet zo'n eenduidig oordeel voorhanden is.’

SteynOnline

‘Op Powerline liet John Hinderaker zien dat de VS **FAILLIETER** zijn dan Europa. De schuld van de VS is 15,1 biljoen dollar, die van de eurozone plus Engeland 12,7 biljoen. In het huidige tempo zullen de Amerikanen over een maand of acht 50 procent meer schuld hebben dan de Europeanen. En wat je ook van ze mag denken, zij hebben het over bezuinigingen. Hier heeft de heersende partij geen plan – en een leider die alleen een afkappende demagogie te bieden heeft tegen het enige plan dat op tafel ligt.’